



נייר עמדה בנושא

הצעת חוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (שיקום לעברייני תנועה), התשע"ג-2013

מבוא

"הצעת חוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (שיקום לעברייני תנועה), התשע"ד-2013", עניינה לחייב כל מי שנאסר בגין עברת תנועה מלהשתתף בשליש האחרון של תקופת מאסרו בתכנית שיקום לעברייני תנועה כתנאי לשחרורו.

המבט היהודי

רבני "צ'הר" מבקשים לתמוך בהצעת החוקה הזאת מנקודת המבט היהודית מן הנימוקים הבאים:

- 1. חובתה של החברה לדאוג לחינוך ושיקום.** מנוקדת המבט היהודית, תפקידה של החברה אינו מסתכם בהענשת העבריין או הרחקתו אלא גם בחינוכו.¹ במקורות ההלכה, אנו מוצאים דוגמה לכך בשליחת רוצח בשגגה לגור זמן ממושך בעיר מקלט, מקום מגוריהם של בני שבט לוי. בעל "ספר החינוך" אומר בעניין זה: "כי שבט לוי מבחר השבטים... ומפני גודל מעלתם וכושר פעלם וחיך ערכם, נבחרה ארצם לקלוט כל הורג נפש בשגגה... כי בהיותם אנשי לבב ידועים במעלת המידות וחכמות נכבדות, ידוע לכל שלא ישטמו את הרוצח שינצל אליהם, ולא יגעו בו, ואף כי יהרוג אחד מגואליהם או אוהביהם" (מצווה תח). ראוי לציין כי עברייני תנועה רבים הנתונים במאסר עונים להגדרה "רוצח בשגגה". משום כך, עונש המאסר לעבריין תנועה צריך לכלול גם יסודות חינוכיים ושיקומיים, שיגרמו לשינוי בהתנהגות העבריין לאחר שחרורו מן הכלא.
- 2. תהליך חינוכי ושיקומי נצרך להשבת אמון החברה בעבריין.** על פי ההלכה, חוזר האמון של החברה במי שעבר עברה חמורה רק לאחר שמתברר שעבר תהליך פנימי של שינוי ושיקום. ענישה לבדה אינה מספיקה כדי שהעבריין יזכה לאמון מחודש. וזה לשון הרמב"ם לגבי נאמנותו של מי שנפסל לעדות: "אבל שאר פסולי עדות, שהן פסולין משום ממון שחמסו או שגזלו, אף על פי ששלמו, צריכין תשובה, והרי הן פסולין, עד שיוודע שחזרו בהן מדרכן הרע" (משנה תורה, הלכות עדות, פרק יב, הלכות ד-ח). משום כך, כדי שיזכה מחדש עבריין תנועה לאמון החברה, ולא ייחשב לנהג מסוכן, עליו לעבור תהליך שיקומי שמטרתו לוודא ששינה את אופי התנהגותו.

¹ כך למשל בפירושו של הרב שמשון רפאל הירש, המסביר את התפקיד החינוכי שיש לעונש המושת על הגנב, ומנגיד אותו לתפיסות משפטיות אחרות שאינן כוללות מרכיב זה בענישה (שמות כא, ו, ד"ה "אם נתבונן").